

ΤΑΞΗ: Β' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
Ημερομηνία: Σάββατο 8 Ιανουαρίου 2022
Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες
ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

Κείμενο 1

Η κοινωνία της πληροφορίας

Η διάχυση της πληροφορίας από και προς όλο τον κόσμο, που στις μέρες μας είναι εφικτή χάρη στην πρόοδο της τεχνολογίας και την πληθώρα των επικοινωνιακών διαύλων, θα ενισχύσει την πολυφωνία σε ιδέες και απόψεις και θα διευκολύνει την πρόσβαση του πολίτη στη δημόσια πληροφόρηση. Ακόμη, θα ανοίξει τις πόρτες του δυσκίνητου δημόσιου τομέα βελτιώνοντας την αποτελεσματικότητα των εργασιών του. Η κοινωνία μας μπορεί να μετεξελιχθεί στην κοινωνία της διά βίου μάθησης, στο πλαίσιο της οποίας η εκπαιδευτική διαδικασία θα συντροφεύει τον πολίτη στο σύνολο του επαγγελματικά ενεργού του βίου, έτσι ώστε το άτομο να μπορεί να ανταποκρίνεται σ' ένα διαρκές εναλλασσόμενο περιβάλλον. Στον τομέα των επιχειρήσεων, η εισαγωγή πλήθους εφαρμογών και η εξέλιξη των τεχνολογικών αυτοματισμών θα συμβάλει στη μείωση των κοστολογίων, στην αύξηση της παραγωγής και της παραγωγικότητας, στην οικονομική μεγέθυνση και στη βελτίωση των κερδών.

Επιπλέον, στην κοινωνία της πληροφορίας η τεχνολογία προσφέρει απεριόριστες δυνατότητες στον εργαζόμενο να διαχειριστεί με μεγαλύτερη ευελιξία τον ελεύθερο χρόνο του, να βελτιώσει τις συνθήκες εργασίας και το εισόδημά του. Οι δικαιολογημένοι φόβοι για πλήρη κοινωνική απομόνωση και αποξένωση μπορούν να αντιμετωπιστούν με την εναλλαγή και τον συνδυασμό διαφορετικών μορφών τηλεργασίας. Τα άτομα με ειδικές ανάγκες και οι κάτοικοι ορεινών και απομακρυσμένων περιοχών θα επωφεληθούν τα μέγιστα από τη νέα πραγματικότητα, καθώς η επικοινωνία θα έχει πλέον άλλη εμβέλεια και η πρόσβασή τους στις εξελίξεις και στην ίδια τη ζωή θα ενισχυθεί σημαντικά.

Μια νέα κοινωνία γεννιέται λοιπόν. Μπορούμε σήμερα να φανταστούμε σε γενικές γραμμές το περίγραμμα της νέας κοινωνίας, της νέας ψηφιακής εποχής; Ναι, μπορούμε! Διαθέτουμε τα απαραίτητα τεχνολογικά και επικοινωνιακά εργαλεία τα οποία θα μας οδηγήσουν στη νέα ηλεκτρονική πραγματικότητα; Ναι, τα διαθέτουμε και συνεχώς διευρύνουμε τις δυνατότητές τους! Έχουμε προετοιμαστεί κατάλληλα ως αυριανοί «πολίτες του δικτύου» για την ένταξή μας στο παγκόσμιο καλωδιωμένο χωριό; Η απάντηση στην τελευταία ερώτηση είναι όχι! Σ' αυτό το σημείο εντοπίζεται η μεγάλη αντίφαση της εποχής μας.

Αναλυτικότερα, ενώ οι πάντες - κυβερνήσεις, επιχειρήσεις, επιστήμονες - έχουν εστιάσει την προσοχή τους στην τεχνολογική υπόσταση της νέας εποχής και εγκωμιάζουν τα κατορθώματά της, κανένας δεν ασχολείται σοβαρά με τους πολίτες και τον άνθρωπο όχι ως παραγωγό και καταναλωτή προϊόντων και υπηρεσιών, αλλά ως φορέα αξιών, συναισθημάτων και ιδεών. Έτσι αποκαλύπτεται ένα απίστευτο κοινωνικό έλλειμμα, το οποίο τείνει να προσλάβει απρόβλεπτες διαστάσεις, με συνέπεια οι αναμφισβήτητες δομικές μεταβολές που επιφέρει η κοινωνία της πληροφορίας στο πλαίσιο της κοινωνικής και οικονομικής καθημερινότητας να προκαλούν δέος στο σύνολο των πολιτών που έρχονται πρόσωπο με πρόσωπο μ' αυτήν.

Ο κίνδυνος της δημιουργίας μιας κοινωνίας στην οποία θα υπάρχουν πολλές διακριτές κατηγορίες πολιτών είναι υπαρκτός. Ο νέος διαχωρισμός, εκτός των άλλων, θα γίνει με κριτήριο τη δυνατότητα πρόσβασής τους στις νέες τεχνολογικές και επικοινωνιακές εφαρμογές. Στην πρώτη ομάδα θα ενταχθούν τα άτομα υψηλού μορφωτικού επιπέδου, καθώς αυτά χαρακτηρίζονται από την εξοικείωσή τους σε μεγάλο βαθμό με τα νέα τεχνολογικά εργαλεία και τις σύγχρονες εφαρμογές που τα συνοδεύουν. Σε μια δεύτερη ομάδα θα σωρευτούν τμήματα του πληθυσμού τα οποία θα χαρακτηρίζονται από χαμηλά γνωστικά προσόντα και την αδυναμία προσαρμογής τους στις επερχόμενες αλλαγές, με πιθανό κίνδυνο να βρεθούν στο περιθώριο με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες, όπως λόγου χάρη η τρίτη ηλικία, αλλά και τ' ασθενή στρώματα με χαμηλά γνωστικά προσόντα και δεξιότητες είναι πιθανό να πληγούν ιδιαίτερα από την έλευση της κοινωνίας της πληροφορίας.

Π. Αναστασιάδης (2000). Στον αιώνα της Πληροφορίας. Αθήνα: Εκδόσεις Λιβάνη, 243-247
(διασκευή)

Κείμενο 2

Εγκώμιο στη μάθηση

Το κείμενο αποτελεί μέρος της συλλογής «Ποιήματα» του Μπέρλοντ Μπρεχτ(1949) σε μετάφραση Νάντιας Βαλαβάνη. Εκδόσεις: Σύγχρονη Εποχή, Αθήνα 1992.

Μάθαινε και τ' απλούστερα! Γι' αυτούς
που ο καιρός τους ήρθε
ποτέ δεν είναι πολύ αργά!
Μάθαινε το αβγ, δε σε φτάνει, μα συ
να το μαθαίνεις! Μη σου κακοφανεί!
Ξεκίνα! Πρέπει όλα να τα ξέρεις!
Εσύ να πάρεις πρέπει την εξουσία.
Μάθαινε, άνθρωπε στο άσυλο!
Μάθαινε, άνθρωπε στη φυλακή!
Μάθαινε, γυναίκα στην κουζίνα!
Μάθαινε, εξηντάχρονε!
Εσύ να πάρεις πρέπει την εξουσία.
Ψάξε για σχολείο, άστεγε!
Προμηθέους γνώση, παγωμένε!
Πεινασμένε, άρπαξε το βιβλίο: είν' ένα όπλο.
Εσύ να πάρεις πρέπει την εξουσία.
Μην ντρέπεσαι να ρωτήσεις, Σύντροφε!
Μην αφεθείς να πείθεσαι

μάθε να βλέπεις συ ο ίδιος!
Ό,τι δεν ξέρεις ο ίδιος
καθόλου δεν το ξέρεις.
Έλεγξε το λογαριασμό
εσύ Θα τον πληρώσεις.
Ψάξε με τα δάχτυλα κάθε σημάδι
Ρώτα: πώς βρέθηκε αυτό εδώ.
Εσύ να πάρεις πρέπει την εξουσία.

ΘΕΜΑ Α

A1.

Σε 50 περίπου λέξεις να παραθέσεις κίνδυνο που επισημαίνει ο συγγραφέας για τη νέα κοινωνία της πληροφορίας στο **Κείμενο 1**.

Μονάδες 10

A2.

Στην τρίτη παράγραφο του **Κειμένου 1** ο συγγραφέας χρησιμοποιεί το πρώτο πληθυντικό πρόσωπο του ρήματος. Ποιο το επικοινωνιακό αποτέλεσμα; Αν άλλαζες το πρώτο πληθυντικό πρόσωπο σε τρίτο πληθυντικό, θα άλλαζε και το ύφος του λόγου και γιατί;

Μονάδες 10

A3.

Να επιλέξεις και να μεταφέρεις στο απαντητικό σου φύλλο τη σωστή απάντηση σε καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις, οι οποίες βασίζονται στο **Κείμενο 1** (μια μόνο από τις τέσσερις προτεινόμενες απαντήσεις είναι σε κάθε περίπτωση ορθή):

1. Η διάχυση της πληροφορίας από και προς όλο τον κόσμο, που στις μέρες μας είναι εφικτή χάρη στην πρόοδο της τεχνολογίας και την πληθώρα των επικοινωνιακών διαύλων, θα ενισχύσει την πολυφωνία σε ιδέες και απόψεις και θα διευκολύνει την πρόσβαση του πολίτη στη δημόσια πληροφόρηση (1η παράγραφος). Η υπογραμμισμένη πρόταση είναι:

α. αναφορική προσδιοριστική και αποτελεί αναγκαίο προσδιορισμό της προηγούμενης περιόδου.

β. αναφορική παραθετική και δεν αποτελεί αναγκαίο προσδιορισμό της προηγούμενης περιόδου.

γ. αναφορική προσδιοριστική και δεν αποτελεί αναγκαίο προσδιορισμό της προηγούμενης περιόδου.

δ. αναφορική επιρρηματική και συμπληρώνει το νόημα του ρήματος της προηγούμενης πρότασης.

2. Η διπλή παύλα στη φράση « - κυβερνήσεις, επιχειρήσεις, επιστήμονες ->» (4^η παράγραφος) χρησιμοποιείται από τον συγγραφέα προκειμένου να:

- α. Εκφράσει ένα προσωπικό σχόλιο
- β. Να δώσει έμφαση σε μια σημαντική πληροφορία
- γ. Να παραθέσει πληροφορίες λιγότερο σημαντικές
- δ. Να δώσει παραδείγματα που διασαφηνίζουν τη λέξη «οι πάντες» που προηγείται

3. Η λέξη « εγκωμιάζουν» (4^η παράγραφος) με κριτήριο τη σημασία της στο γλωσσικό περιβάλλον της πρότασης, στην οποία ανήκει, έχει ως συνώνυμή της τη λέξη:

- α. Επαιούν
- β. Κατακρίνουν
- γ. Τονίζουν
- δ. Παρατηρούν

4. Λαμβάνοντας υπόψιν τα ρηματικά πρόσωπα και τη χρήση ερωτήσεων θα χαρακτηρίζατε το ύφος της 3ης παραγράφου:

- α. Τυπικό
- β. Οικείο
- γ. Ουδέτερο
- δ. Λυρικό

5. Ο δείκτης οργάνωσης του λόγου «λοιπόν» (3^η παράγραφος) δηλώνει:

- α. Προσθήκη
- β. Συμπέρασμα
- γ. Ανάλυση
- δ. Αντίθεση

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Β

Πρόκειται να συμμετάσχετε με ομιλία 350- 400 λέξεων σε συζήτηση που γίνεται στο αμφιθέατρο του σχολείου σου, στο πλαίσιο Ημερίδας που διοργανώνει ο Σύλλογος Διδασκόντων με θέμα «Η κοινωνία της πληροφορίας: Ο ρόλος του Διαδικτύου». Έχοντας διαβάσει το κείμενο 1 και με την ιδιότητά σας ως μαθητή/μαθήτριας της Β' Λυκείου, αποφασίζετε στην ομιλία σας να εκθέσετε τις απόψεις σας σχετικά με τις δυνατότητες και τα οφέλη που προσφέρει το διαδίκτυο σε διαφορετικούς τομείς της σύγχρονης κοινωνίας της πληροφορίας.

Μονάδες 30

ΘΕΜΑ Γ.

Ποιο ρηματικό πρόσωπο και ποια έγκλιση κυριαρχούν στο ποίημα (κείμενο 2); Πώς αυτές οι γλωσσικές επιλογές του ποιητή εξυπηρετούν, κατά τη γνώμη σας, το νόημα και το ύφος του κειμένου;

Μονάδες 20

ΘΕΜΑ Δ.

Ποια είναι η βασική προτροπή του ποιητικού υποκειμένου προς τους αποδέκτες στο κείμενο 2; Ποια συναισθήματα και σκέψεις σου γεννά το θέμα αυτό σε σχέση με τη σημερινή κοινωνία της πληροφορίας; Να αναπτύξεις την ερμηνεία σου σε 120-150 λέξεις.

Μονάδες 15